

Speeltuinen en aansprakelijkheid

Regelmatig zijn er vragen over aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid. In onze gemeente willen we graag dat bewoners zoveel mogelijk 'baas in eigen speeltuin' zijn, daarom hebben gemeente en Speeltuinoverleg Midden-Drenthe zaken op zo'n manier geregeld dat bewoners wel zoveel mogelijk betrokken zijn, maar zo weinig mogelijk 'risico' lopen. De afspraken hierover liggen vast in de overeenkomsten met bewoners (verenigingen, stichtingen).

Hoe het zit met aansprakelijkheid is lastig uit te leggen omdat de juridische wereld voor een leek best ingewikkeld is. Graag willen we met een aantal voorbeelden wat duidelijkheid geven. Let wel, in onze gemeente zijn er amper nare voorvallen geweest gelukkig! Overigens kan niemand rechten ontlenen aan deze voorbeelden, want als er iets voorvalt, is toch elk geval weer een geval apart. Alle voorbeelden gaan over speeltuinen op gemeentegrond. Belangrijk om te weten is dat er voor speeltoestellen regels zijn vastgelegd in het "Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen". De volgens dit besluit verplichte officiële veiligheidsinspecties en logboeken worden door de gemeente uitgevoerd en bijgehouden in een computerprogramma. Ook het groot onderhoud wordt gedaan door de gemeente.

Uitleg aansprakelijkheid algemeen

De basisregel in Nederland is dat iedereen zelf verantwoordelijk is voor zijn eigen acties en daarvan de gevolgen moet dragen. Men moet schade zelf dragen, tenzij op grond van de wet gesteld wordt dat een ander aansprakelijk is. Je kunt dus alleen aansprakelijk worden gesteld als je iets doet wat in strijd met de wet is (of juist iets niet hebt gedaan wat wel moest).

Als er wat gebeurt en er is schade, is er pas aansprakelijkheid als er aan 5 eisen wordt voldaan:

- 1 er is schade die op geld waardeerbaar is (bijvoorbeeld dokterskosten, of spullen die stuk zijn)
- 2 er is sprake van een doen of nalaten in strijd met een wettelijke plicht (bijvoorbeeld er is niet voldaan aan het "Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen")
- 3 er is bewijs dat de schade is veroorzaakt door nalatigheid/gebrektheid (en niet, bijvoorbeeld doordat een vriendje een bal probeerde te vangen, waardoor hij per ongeluk het slachtoffer van de gebrekkige wip stootte.)
- 4 er is een 'dader' aan wie de schade toegerekend kan worden (als de oorzaak ligt in het gebrekkige speeltoestel, dan kan de gemeente als 'dader' worden bestempeld)
- 5 er wordt altijd gekeken naar de relativiteit. Het "Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen" is gemaakt om veilig spelen mogelijk te maken en is dus ter bescherming van de belangen van kinderen.

Gemeente verantwoordelijk voor speeltoestellen

Wat betreft speeltoestellen op gemeentegrond in een speeltuin, is de gemeente als eigenaar als eerste verantwoordelijk. Die verantwoordelijkheid van de gemeente betreft alleen de speeltoestellen die vast in de grond zitten. Als er speeltoestellen zijn neergezet (door ouders bijvoorbeeld) zoals plastic klimkastelen, losse trampolines, kinderbadjes dan zijn degenen die de toestellen plaatsen zelf verantwoordelijk.

Verantwoordelijkheid en overeenkomst

Op basis van de 'Overeenkomst voor beheer en onderhoud', heeft de gemeente afspraken gemaakt met bewoners. Bewoners doen zelf klein onderhoud zoals verven, prullenbakken legen, kleine inspecties, valondergronden bijhouden. Voor welke zaken kunnen deze bewoners zelf aansprakelijk gesteld worden?

Bewoners kunnen niet direct aansprakelijk gesteld worden voor ongelukken door slecht onderhouden toestellen. Als eigenaar van de grond wordt de gemeente als eerste aansprakelijk gesteld. De gemeente kan vervolgens eventueel die schade verhalen op iemand waarmee duidelijke afspraken zijn gemaakt over het onderhoud, maar wat niet goed is uitgevoerd. Het gaat dan m.n. om activiteiten die te maken hebben met het onderhoud van een speeltoestel wat valt onder het "Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen", zoals het bijhouden van de valdempende ondergrond (valzand, snippers).

Hoe zit het als een vrijwilliger gewond raakt bij werkzaamheden in speeltuin bijvoorbeeld doordat hij van een huishoudtrapje valt of struikelt over hark?

Hier geldt de hoofdregel: ieder is voor zichzelf aansprakelijk en moet zelf de schade dragen, tenzij. Een en ander is erg afhankelijk van de omstandigheden. Als een hark echt heel gevaarlijk is neergelegd, of er is moedwillig een defect huishoudtrapje gebruikt, dan kun je degene die dit heeft gedaan aansprakelijk stellen.

Het is in elk geval niet zo dat hiervoor een risicoaansprakelijkheid is voor de buurtvereniging of de eigenaar van de grond; een hark of een huishoudtrapje is geen opstal vast in de grond, maar een roerende zaak.

Voor bijna alle situaties geldt dat de vrijwilligers voor zichzelf aansprakelijk zijn en dat slechts bij hoge uitzondering ook het schoolbestuur/buurtvereniging kan worden aangesproken.

In overeenkomst staat dat bewoners zelf afval moeten opruimen. Stel er ligt iets gevaarlijks (heroïnespuit) en hier gebeurt een ongeluk mee? Een heroïnespuit is een roerende zaak. Degene die de roerende zaak heeft achtergelaten is daarvoor verantwoordelijk. Er is geen risicoaansprakelijkheid voor de gemeente.

Andere activiteiten

Ook worden er soms activiteiten voor de buurt georganiseerd, die niet direct iets met de speeltoestellen te maken hebben. Stel er is een activiteit, er is door de buurtvereniging aangegeven 'meedoen eigen risico', en een kind raakt gewond door bijv. frituurpan die door bestuur van buurtvereniging is neergezet.

Hiervoor geldt hetzelfde als voor de hark: de buurtvereniging of degene die de pan heeft neergezet kan worden aangesproken. Dat men neerzet: "voor eigen risico" is overigens geen enkel beletsel om aansprakelijk gesteld te worden: overbodig dus.

Stel een kind speelt in de speeltuin en schopt met een bal deuken in een auto?

Gedragingen van kinderen beneden de 14 jaren kunnen hun niet als onrechtmatige daad worden toegerekend. De ouder/voogd is dan aansprakelijk. Voor kinderen tussen de 14 en de 16 geldt dat eerst de ouder/voogd kan worden aangesproken. Deze is aansprakelijk tenzij hem/haar niet kan worden verweten dat hij/zij de gedraging van het kind niet heeft belet. Dit betekent dat de ouder/voogd alles moet hebben gedaan wat gezien het kind en de omstandigheden van hen gevraagd kan worden met betrekking tot het nemen van maatregelen om schade te beperken. Als de ouder/voogd daaraan heeft voldaan, is het kind zelf aansprakelijk. Kinderen ouder dan 16 zijn altijd zelf aansprakelijk.
